

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-51>

УДК 657.05:657.47:636.5:658.562

УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

MANAGEMENT REPORTING IN THE COST MANAGEMENT SYSTEM AND QUALITY ASSURANCE OF POULTRY PRODUCTS

Гуцаленко Любов Василівна

доктор економічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5181-8652>

Гуренко Тамара Олексіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2227-1488>

Gutsalenko Lyubov, Hurenko Tamara

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Птахівництво є однією з найбільш економічно вигідних галузей тваринництва. Облік витрат та оцінка якості продукції птахівництва забезпечують достовірність та релевантність інформації управлінської звітності підприємства при прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Стаття присвячена розкриттю інформації в управлінській звітності з врахуванням способів формування витрат та оцінки якості продукції птахівництва для управління. Проаналізовано значення управлінської звітності для системи менеджменту та сформовано основні форми звітності, які є інформативними у підприємствах птахівничого напрямку. Досліджено методику формування витрат в птахівництві в управлінській звітності з метою прийняття управлінських рішень щодо пошуку шляхів скорочення витрат та зменшення ризиків. Визначено значення оцінки якості продукції птахівництва на основі даних управлінської звітності з метою підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Ключові слова: управління, управлінська звітність, птахівництво, облік, оцінка, якість продукції.

Poultry farming is one of the most economically profitable branches of animal husbandry. Cost accounting and quality assessment of poultry products ensure the accuracy and relevance of the information in management reporting of the enterprise in order to make informed management decisions. The article is devoted to the disclosure of information in management reporting, considering the methods of forming costs and assessing the quality of poultry products for management. The significance of management reporting for the management system is analyzed and the main reporting forms are formed, which will be informative for poultry enterprises. For this, effective management reporting should have a greater degree of analytical detail and be formed more often than accounting (financial) reporting. The methodology for forming costs in poultry farming in management reporting has been studied in order to make management decisions regarding finding ways to reduce costs and reduce risks (the impact of internal and external factors on production and sales processes). The system of internal reports in poultry farming should be formed on the main indicators of the enterprise's activity by responsibility centers. This will make it possible to carry out operational analysis based on management reporting data and control the cost of products and the efficiency of using material, labor and financial resources. The importance of assessing the quality of poultry products based on management reporting data in order to increase competitiveness in the market has been determined. The article considers the mechanism of formation of management accounting in poultry farming for the formation of management accounting reports, which should consist of a number of stages: establishing the goal and objectives of management accounting (formation of management reporting) at the enterprise; objects of practical research in terms of production and other divisions; formation of methodology and methods of analysis; conclusions for making management decisions. A sequence of actions has been determined when building a management reporting system for the clarity of information formation in it for management personnel at different levels.

Keywords: management, management reporting, poultry farming, accounting, evaluation, product quality.

Постановка проблеми. Питання управління витратами та оцінки якості продукції птахівництва на основі складеної управлінської звітності залишається актуальним вже багато років поспіль. Але проблемою залишається недостатність знань із забезпечення якісного формування і наповнення форм управлінської звітності, використання сучасних методів оцінки витрат і якості продукції, у т. ч. й продукції птахівництва. Відсутність методичних рекомендацій та положень на законодавчому рівні щодо формування форм управлінської звітності дозволяє розробляти і вдосконалювати власні, що не завжди дає можливість розкрити інформацію в повному обсязі. На це впливають певні фактори, зокрема: незначна кількість кваліфікованих кадрів із створення управлінської звітності та проведення оцінки якості продукції птахівництва, повна або часткова відсутність належної технічної бази щодо проведення експертизи якості продукції птахівництва, відсутність служби внутрішнього контролю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням ведення управлінського обліку витрат та формування управлінської звітності на українських підприємствах в науковій літературі присвячена значна кількість наукових досліджень. Так, Гладій І.О. [2] розкрила основні принципи формування управлінської звітності на підприємстві та визначила класифікацію регламентів управлінської звітності. Карпенко О.В., Любимов М.О. [3] у своїй статті сконцентрували увагу на важливості правильно розробленої класифікації управлінської звітності для ефективності її використання та розглянули підходи до класифікації управлінської звітності.

Питання ролі управлінської звітності для потреб менеджменту підприємства, обґрунтування її складу для забезпечення апарату управління релевантною інформацією для впровадження дієвих рішень відображено в працях Поліщук О.Т. та Шимко Н.О. [5], Яремко І.Й. та Заворотнього М.В. [10], Ясинської А.І. [11].

Важливим є визначення основних проблем з формування інформаційного забезпечення процесу управління витратами на підприємствах птахівничого напрямку. З метою удосконалення системи калькулювання собівартості продукції яєчного птахівництва Рудою Т.П., Свиноусом І.В. та Гаврик О.Ю. [6] досліджено застосування методу цільової собівартості та визначення собівартості яєць з урахуванням якісних показників. Саван-

чук Т.М., Френкель О.В. [7] дали визначення сутності витрат та виокремили основні чинники впливу на них у галузі птахівництва, що дало можливість сформулювати перспективні напрямки організації управлінського обліку витрат.

Питання управління якістю продукції знаходяться також в полі зору багатьох українських вчених, оскільки бажання підприємствами покращити конкурентоспроможність на вітчизняному і зарубіжних ринках є актуальним. Боденчук Л.Б., Сарлачан Н.В. і Григор'єва Ю.С. [1] акцентували увагу на основних методах управління якістю продукції, розкрили сучасні тенденції ринків до якості продукції та підходи до систем управління якістю. Поліщуком О.Т. [4] визначено сутність та структуру витрат, які впливають на якість продукції, досліджено класифікацію витрат на якість та порядку відображення в системі бухгалтерських рахунків.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Значна кількість наукових досліджень присвячена загальним питанням формування управлінської звітності, управлінню витратами та якістю продукції в цілому. Це потребує розширення дослідження питання управління витратами у птахівництві на основі даних управлінської звітності та оцінки якості продукції в даній галузі. Необхідність формування релевантного, своєчасного та аналітично насиченого інформаційного забезпечення, здатного підвищити ефективність контролю витрат і гарантувати стабільно високий рівень якості продукції в умовах зростаючої конкуренції та галузевих ризиків забезпечується особливостями формування управлінської звітності в системі управління витратами та забезпеченням якості продукції птахівництва.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування особливостей формування та використання управлінської звітності в системі управління витратами та забезпечення якості продукції птахівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Рівень інформаційного забезпечення за окремими структурними підрозділами впливає на ефективність управління виробничою діяльністю підприємства. Важливим фактором впливу на прийняття управлінських рішень є правильно сформована управлінська звітність у підприємстві (в т. ч. підприємств птахівництва), яка повинна відповідати основним функціям обліку, зокрема: управлінська (збір інформації та відображення даних

про витрати та якісні показники продукції птахівництва; контрольна (для достовірності показників обліку, якості продукції тощо); оціночна (формування обґрунтованих управлінських рішень); регулююча (накопичення, групування, деталізація інформації в управлінській звітності для забезпечення даними керівників усіх рівнів менеджменту з метою прийняття управлінських рішень керівниками вищого рівня і доведення інформації до керівників відповідних структурних підрозділів); технічна (вибір програмного забезпечення, зручний для використання даним підприємством); прогностична (вибір методів щодо формування стратегії на перспективу) та інші.

Гладій І.О. зазначає, що управлінська звітність – це основа проведення управлінського аналізу діяльності та найважливіший елемент управлінського обліку. На її основі можна дати загальну оцінку результатів діяльності центрів відповідальності, робити висновок про ступінь досягнення ними мети, що була поставлена, та про правильність оперативних коригувальних рішень [2]. Автор визначає і мету складання управлінської звітності, якою є задоволення інформаційних потреб адміністративно-управлінського персоналу шляхом поєднання вартісних та кількісних показників, які дають змогу оцінювати та контролювати, прогнозувати та планувати діяльність центрів відповідальності або окремі напрямки їхньої діяльності [2].

Вважаємо, що управлінська звітність обов'язково має відображувати не тільки кількісні і вартісні показниками, але і якісні показники. Останні дадуть можливість сформулювати інформацію про якість продукції та дати її оцінку. В птахівництві можна оцінити якість продукції щодо м'яса птиці (наявність антибіотиків в м'ясі, гормональні добавки для пришвидшення росту птиці); яєць (наявність бактерій Сальмонела, шкідливі хімічні речовини, які птиця при вільному вигулі може накопичити з навколишнього середовища, порушення правил зберігання, що порушує мікрофлору яєць).

Методологія управлінської звітності – це побудова та організація системи управлінської звітності, яка включає в себе сукупність принципів, правил і методів формування інформації про діяльність підприємства для прийняття управлінських рішень. Методичне формування управлінської звітності дає змогу: підвищити рівень точності і достовірності облікової та управлінської інформації, забезпечити оперативну інформативність для

керівництва та власників підприємства, отримати максимальну ефективність ухвалення управлінських рішень менеджментом підприємства [11].

Чітке визначення цілей, мети, завдань та принципів управлінської звітності дасть можливість визначити ефективність діяльності підприємства, виявити сильні і слабкі сторони в організації як виробничих процесів, та і процесів управління, підвищити систему внутрішнього контролю в окремих структурних підрозділах та за процесами в птахівництві, вдосконалити підходи до якості сировини та самої продукції птахівництва, зміцнити платіжну дисципліну, покращити здатність управлінського персоналу до швидкого реагування на зміни та ризики внутрішнього і зовнішнього середовища.

Поліщук О.Т. та Шимко Н.О. зазначили, що головним джерелом обліково-аналітичних даних для керівництва є управлінська звітність. Інформаційне забезпечення апарату управління повинне бути одночасно компактним і повним: окремі управлінські звіти мають містити оптимальний перелік показників, що дасть змогу на достатньому рівні проаналізувати та оцінити один конкретний або кілька тісно пов'язаних між собою напрямів роботи, характеристик підприємства, його діяльності [5]. Управлінська звітність не має чітко встановленої форми чи визначених показників, які мають бути в ній присутні, крім того в ній можуть подаватись показники не тільки у вартісних вираженнях, а й в натуральних одиницях і навіть в часових проміжках. Також варто зазначити, що періодичність складання та подання такої звітності регулюється лише внутрішньою потребою користувачів інформації, яку відображає той чи інший конкретний звіт. Така гнучкість форм та показників в управлінській звітності досягається завдяки тому, що вона призначена лише для внутрішніх користувачів і може складатися як із певним часовим інтервалом (щоденно, щомісячно, щоквартально і т. д.) – це «періодична» звітність, так і за вимогою окремого користувача чи підрозділу таку звітність можна назвати «нагальною» [10].

Карпенко О.В., Любимов М.О. управлінську звітність розглядають як спосіб донесення управлінської інформації до її користувачів та визначили основні вимоги до управлінської звітності як: стислість, точність (достовірність, об'єктивність), своєчасність (оперативність), адресність, достатність (повнота), корисність, економічність, доступність, зіставність,

доцільність, аналітичність [3]. Тому, для формування управлінської звітності важливо розглянути механізм організації управлінського обліку у птахівництві, який повинен складатися із низки етапів: встановлення мети та цілей ведення управлінського обліку на підприємстві; об'єктів практичного дослідження у розрізі виробничих та інших підрозділів; формування методики та методів аналізу; висновки (табл. 1).

Найбільша увага приділяється витратам та управлінню ними. Руда Т.П., Свиноус І.В., Гаврик О.Ю. запропонували модель, яка враховує вплив зовнішнього середовища (факторів політико-правового, економічного, соціально-культурного, науково-технічного, міжнародного, природного характеру) та внутрішнього середовища (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські ресурси), які впливають на ефективність підприємств, що розвивають птахівництво яєчного спрямування, склад і структуру виробничих ресурсів на «вході» виробничого процесу та результат їх трансформації під час реалізації функцій управління витрат на «виході» [6]. Авторами визначено логічну структуру управління витратами підприємств з виробництва яєць, у якій окреслено три взаємопов'язані рівні:

1 рівень – ідеологія у межах якої менеджменту підприємств доцільно визначити набір

базових цінностей діяльності: місія, ідентифікація, загальні цільові установки. У нашому контексті на цьому рівні формується мета, яка полягає у підвищенні ефективності підприємств яєчного птахівництва шляхом удосконалення управління витратами;

2 рівень – методологія, що визначає принципний підхід до управління витратами (взаємозв'язку цілей, інструментів управління, методів оцінки інструментів управління);

3 рівень – модель, яка визначає функціональну логіку управління витратами на рівні стандартизованих алгоритмів – технологій управління витратами [6].

Для забезпечення зростання рентабельності компанії і збільшення її конкурентоспроможності на займаному ринку управлінська звітність може фокусуватися на управлінні реальною прибутковістю компанії через управління витратами. Ефективна управлінська звітність повинна мати більшу ступінь деталізації аналітики та частіше формування в порівнянні з бухгалтерською звітністю (наприклад, щомісяця / щотижня) [9]. TG Consulting виділено основний комплект управлінської звітності (табл. 2).

Також, фахівці-практики рекомендують формувати управлінські звіти за основними підрозділами на підприємстві. Наприклад, директор з виробництва розглядатиме

Таблиця 1

Механізм організації управлінського обліку у птахівництві для формування управлінської звітності

Етапи організації управлінського обліку	Характеристика
Встановлення мети та цілей ведення управлінського обліку у підприємстві	Мета – обліково-аналітичне та контрольне забезпечення управління витратами та якістю продукції птахівництва. Ціль – формування обліково-аналітичної і контрольної інформації про витрати і якість продукції птахівництва для системи управління з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень та визначення стратегії підприємства на майбутнє
Об'єкти практичного дослідження у розрізі виробничих та інших підрозділів	Визначення об'єктів управлінського обліку та управлінської звітності у птахівництві: м'ясо птиці, яйця, побічна продукція (пух, перо); підрозділи; бригади; цехи. Окремо виокремити за об'єктами формування витрат: загальнопромислові, адміністративні, витрати на збут; інноваційні, інвестиційні, технічні, технологічні, трудові витрати
Формування методики та методів аналізу	Вибір методів аналізу для оцінки витрат: статистичні, моделювання, економіко-математичні тощо
Висновки	Зазначення відповідальних за складання форм управлінської звітності. Визначення відповідальних осіб за здійснення моніторингу щодо правильності ведення форм управлінської звітності, достовірності відображення в ній інформації. Формування висновків за результатами проведеного аналізу і контролю

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 2

Основний комплект управлінської звітності

Форми управлінської звітності	Призначення
Cash Flow (звіт про рух грошових коштів)	дозволяє в найкоротші терміни отримати інструмент з контролю і платежами, обов'язковими платежами та касовими розривами. В результаті власник отримує повну картину – скільки компанія отримала грошей, на що витратила, скільки залишилося
Звіт про прибутки і збитки (P&L)	дозволяє оцінити рентабельність (прибуток) компанії. P&L складається з дохідної і видаткової частин, при цьому витрати в цьому фінансовому звіті зазвичай мають більш глибоку деталізацію за статтями витрат
Управлінський баланс	звіт, який зводить результати звітів P&L і Cash Flow в один. Допомогає контролювати коректність обліку, напрямки використання прибутку, дебіторську і кредиторську заборгованість

Джерело: сформовано авторами на основі [9]

питання виробничої собівартості виробленої продукції або послуг (за видами або за замовленнями в залежності від специфіки виробництва), динаміку і структуру незавершеного виробництва, обсяги випуску продукції за видами та / або замовленнях в натуральних показниках, обсяги виробленої продукції, що надходить на склад готової продукції, динаміку і структуру запасів сировини, матеріалів, комплектуючих; директор з продажу повинен оцінювати структуру продажів за видами продукції, по клієнтах, термінами платежів, динаміку реального відвантаження товарів, динаміку і структуру запасів продукції на складі готової продукції, витрати на реалізацію продукції і доставку її до споживача, план надходження виробленої продукції на склад готової продукції за днями, тижнями, динаміку і структуру дебіторської заборгованості по проданій продукції. До функцій фінансового директора необхідно віднести виконання бюджету грошових коштів, включаючи надходження і витрати та витрати підрозділів на ведення господарської діяльності, величину і структуру повної собівартості виробленої продукції або послуг, розгляд та аналіз звіту про прибутки і збитки, динаміку дебіторської і кредиторської заборгованості [8].

Дана рекомендація сформована для підприємств різних форм власності та видів діяльності. Тому система внутрішніх звітів у птахівництві повинна формуватися на основних показниках діяльності підприємства за центрами відповідальності та центрами витрат. Це дасть можливість здійснювати оперативний аналіз за даними управлінської звітності та проводити контроль за собівартістю продукції та ефективністю викорис-

тання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

У птахівництві можна запропонувати такі основні види управлінської звітності, склад, структура і наповнення яких залежатиме від внутрішніх потреб управління. Звіт про наявність і рух птиці дасть можливість розкрити інформацію про поголів'я птиці з урахуванням різних способів утримання, інформацію про закупівлю птиці (порода, кількість, ціна, вартість придбання) та про вікові категорії та переведення з групи в групу). Формування Звіту про витрати виробництва розкриє облікову складову витрат за статтями як корми, комбікорми, енергоносії, вода, тепlopостачання, заробітна плата та ін. Для деталізації інформації про раціони годівлі птиці потрібно скласти Звіт про використання (витрати) кормів (і окремо за кормоднями), а для контролю витрат птиці і встановленню причин вибракування птиці – Звіт про вибракування птиці. Реалізаційні процеси також потребують детального аналізу, тому важливо розробити Звіт про реалізацію продукції птахівництва за видами основної та побічної продукції, за каналами реалізації, за строками погашення дебіторської заборгованості та Звіт про реалізацію яєць для розкриття інформації за класами (дієтичні, столові) та категоріями (відбірні яйця; перша, друга, вища категорії); дрібні яйця, бій. Якщо підприємство має цех інкубації, то Звіт по інкубаторію потрібно формувати за номенклатурою яєць, їх закладки, оприбуткуванням, вибуттям і виділяти залишки. Для контролю за якісними властивостями м'яса птиці і яєць, які призначені для споживання населенням важливим буде складання Звіту оцінки якості продукції птахівництва тощо.

Перелік звітів можна продовжувати, головне, щоб їх формування задовольняло потреби управлінського персоналу різних рівнів. Важливим звітом є Звіт про якість продукції, оскільки її якісний склад впливає на кінцеві фінансові результати. Тому в такому звіті необхідно враховувати якість м'яса птиці, якість яєць та інші технологічні показники.

Отже, для прийняття обґрунтованих управлінських рішень значення управлінської звітності є важливим і дає можливість прийняти рішення щодо оптимізації витрат, зменшенню ризиків на усіх стадіях утримання птиці, виробництва та переробки продукції птахівництва, підвищенню конкурентоздатності як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках, підвищенню якості продукції птахівництва та правильності її оцінки, прийняттю стратегічних рішень на основі проведеного аналізу за даними управлінських звітів.

Для ефективного розвитку та інформаційного забезпечення галузі птахівництва важливо впроваджувати заходи, які здатні підтримувати рентабельність даної галузі як на кожному окремому підприємстві, так і в цілому в Україні. До таких заходів можна віднести наступні:

- управління всіма аспектами діяльності підприємства, включаючи годівлю, ведення господарських книг, організацію ферм для тварин, що допомагає знижувати витрати і збільшувати виробництво;

- наявність системи обліку, яка здатна надавати точну інформацію про виробництво, витрати, прибуток та інші аспекти діяльності підприємства;

- впровадження систем моніторингу здоров'я курей, які можуть допомогти попередити інфекційні хвороби та зберегти поголів'я;

- розробка довгострокових стратегій включаючи плани розвитку та розширення виробництва, що сприятиме конкурентоспроможності птахівництва;

- дотримання стандартів якості та безпеки продукції, що є важливим для задоволення попиту споживачів;

- постійний аналіз та вдосконалення формування інформації, що дозволить здійснити зниження витрат та оптимізацію виробництва [7].

Ефективність обліково-аналітичного забезпечення системи якості продукції, на думку Поліщук А.Т., досягається при розмежуванні витрат на якість за етапами руху готової продукції та з урахуванням основних господарських процесів, які вона проходить. Автор

пропонує визначати структуру витрат на якість продукції залежно від стадій господарського процесу: витрати на якість у процесі постачання – витрати на попереджувальні заходи, витрати на контрольні-вимірювальні операції, витрати на підтвердження якості матеріально-технічної бази, яка забезпечує виробництво; витрати на якість у процесі виробництва – на удосконалення технології з метою підвищення якості продукції, витрати на запобігання браку, витрати на поліпшення якості, витрати на запобігання зниження якості продукції, витрати на систему управління якістю; витрати на якість у процесі реалізації – витрати на підтвердження якості готової продукції, витрати на забезпечення заданого рівня якості, витрати на задоволення морального збитку споживачів у результаті споживання неякісної продукції [4].

Можна запропонувати і додаткові види витрат, пов'язані з якістю продукції птахівництва: витрати на контрольні операції, витрати на усунення браку і дефектів, витрати на проведення оцінки якості м'яса птиці та яєць тощо.

Для того, щоб приймати ефективні управлінські рішення потрібно в управлінській звітності прописати не тільки методи оцінки витрат, а й основні методи управління якістю продукції. За основу візьмемо рекомендовані методи, як [1]:

- Цикл PDCA (Plan-Do-Check-Act) – поетапне управління процесами якості на підприємстві;

- Концепція тотального статистичного управління якістю (ТСQ) – передбачає комплексний та безперервний контроль якості на всіх етапах життєвого циклу продукції, починаючи від етапу проектування і завершуючи збутом та післяпродажним сервісним обслуговуванням;

- Модель постійного покращення якості Дж. Джурана, яким запропонована логічна послідовність для планування якості: ідентифікація споживача, визначення його потреб, переведення запитів у технічні можливості компанії, розробка продукту, що відповідає цим потребам, оптимізація характеристик продукції, розробка ефективного виробничого процесу;

- Концепція постійного вдосконалення «Кайзен» – поступове вдосконалення діяльності підприємства шляхом залучення всіх працівників. Основна ідея підходу полягає в тому, що незначні систематичні покращення здатні забезпечити суттєве підвищення ефек-

тивності виробничих процесів і рівня якості продукції в довгостроковій перспективі.

Отже, можна визначити основні послідовні етапи при складанні управлінської звітності. На першому етапі потрібно зазначити рівні керівництва та їх потреби, а на другому – визначити управлінські звіти за строками подання (щоденні, щотижневі, щомісячні тощо). Третій і четвертий етапи будуть призначені для здійснення оцінки технічних можливостей та питань окреслення взаємозв'язку первинних, зведених документів та форм фінансової звітності для формування внутрішніх управлінських звітів. І на завершення, на п'ятому етапі повинно бути проведено узгодження форм управлінських звітів, а на шостому – визначення методів проведення аналізу витрат та оцінки якості продукції.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна дійти наступних висновків:

1. Управлінська звітність займає вагомe місце в системі інформаційного забезпечення управління витратами та забезпечення якості продукції птахівництва, виступаючи інтегруючим елементом між обліковими процесами, аналітичною обробкою даних і прийняттям управлінських рішень. Ефективність функціонування підприємств даної галузі значною мірою залежить від повноти, релевантності та своєчасності інформації сформованої в межах управлінської звітності.

2. Специфіка птахівництва, як галузі аграрного виробництва зумовлює необхідність адаптації підходів до формування управлінської звітності з урахуванням біологічних

активів, циклічності виробництва, високої частки змінних витрат і підвищених вимог до якості продукції. Саме управлінська звітність забезпечує деталізацію витрат за центрами відповідальності, видами продукції та стадіями технологічного процесу, що сприяє підвищенню точності калькулювання собівартості та контролю відхилень.

3. Інтеграція показників якості продукції до системи управлінської звітності надасть змогу сформувати комплексне уявлення про ефективність виробництва, поєднуючи вартісні та якісні параметри діяльності. Такий підхід забезпечує можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації витрат без зниження рівня якості, що є особливо актуальним в умовах зростаючої конкуренції та підвищення вимог споживачів до безпечності й якості продукції птахівництва.

4. Удосконалення структури управлінської звітності доцільно здійснювати шляхом включення аналітичних показників ефективності використання ресурсів, індикаторів якості продукції та контрольних параметрів відхилень фактичних витрат від нормативних, що забезпечить прозорість витратних процесів та посилить дієвість контрольної функції обліку.

Отже, управлінська звітність має забезпечувати дієвий механізм управління витратами та забезпечення якості продукції, оскільки є основним джерелом для формування обґрунтованих управлінських рішень, правильного вибору методів оцінки витрат і якості продукції птахівництва, що забезпечить підвищення результативності діяльності підприємства та галузі в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боденчук Л.Б., Сарлачан Н.В., Григор'єва Ю.С. Управління якістю продукції як елемент стратегічного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. № 84. 2026. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-3>.
2. Гладій І.О. Управлінська звітність підприємства: принципи формування. *Глобальні та національні проблеми економіки. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. № 23. 2018. С. 604-608. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/118.pdf> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Карпенко О.В., Любимов М.О. Класифікація управлінської звітності як основа розуміння її сутності. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. № 16. 2011. С. 145-151. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/7021/1/22.pdf> (дата звернення: 20.04.2026).
4. Поліщук О.Т. Сутність та деякі облікові аспекти витрат на якість продукції. *Економіка та управління підприємствами. Проблеми економіки*. № 1. 2015. С. 226-231. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-1_0-pages-226_231.pdf (дата звернення: 29.04.2026).
5. Поліщук О.Т., Шимко Н.О. Управлінська звітність підприємства: інформаційне забезпечення й оптимальна структура. *Економіка та суспільство*. № 32. 2021. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-42>.
6. Руда Т.П., Свиноус І.В., Гаврик О.Ю. Формування інформаційного забезпечення процесу управління витратами на підприємствах яєчного птахівництва. 2016. С. 44-50. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/4341/1/formuvannya_innovacijnogo.pdf (дата звернення: 22.04.2026).

7. Саванчук Т.М., Френкель О.В. Сутність витрат птахівництва та чинники їх формування в системі управлінського обліку підприємства. *Економіка та суспільство*. № 58. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-36>.

8. Управлінська звітність. *APERCON*. URL: <https://apercon.com/poslugu/finansovij-menedzhment/upravlinska-zvitnist/> (дата звернення: 28.04.2026).

9. Як управлінська звітність покращує ефективність бізнесу. P&L звіт, управлінська та фінансова звітність. URL: <https://sb1.com.ua/yak-upravlinska-zvitnist-pokrashhuye-efektyvnist-biznesu/> (дата звернення: 21.04.2026).

10. Яремко І.Й., Заворітній М.В. Управлінська звітність в системах управління та планування на підприємстві: особливості формування та змістові параметри. *Ефективна економіка*. № 5. 2022. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10282>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.5

11. Ясінська А.І. Методологія формування управлінської звітності в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. № 66. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>.

REFERENCES:

1. Bodenchuk L.B., Sarlachan N.V., Grigor`eva Yu.S. (2026). Upravlinnia yakistyu produktii yak elrment strategichnogo rozvitku pidpriemstva [Product quality management as an element of strategic enterprise development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-3>.

2. Gladii I.O. (2018). Upravlinska zvitnist pidpriemstva: printsipi formuvannia [Enterprise management reporting: principles of formation]. *Globalni ta natsionalni problem ekonomiki. Buhgalterskii oblik, analiz ta audit*, vol. 23, pp. 604-608. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/118.pdf> (accessed April 22, 2026).

3. Karpenko O.V., Kyubimov M.O. (2011). Klasifikatsia upravlinskoj zvitnosti yak osnova rozuminnia ii sutnosti [Classification of management reporting as a basis for understanding its essence]. *Naukovi zapiski. Seria "Ekonomika"*, vol. 16. pp. 145-151. Available at: <https://eprints.ua.edu.ua/id/eprint/7021/1/22.pdf> (accessed April 20, 2026).

4. Polischuk O.T. (2015). Sutnist ta deiaki oblikovi aspekti vitrat na yakist produktii [The essence and some accounting aspects of product quality costs]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvami. Problemi ekonomiki*, vol. 1. pp. 226-231. Available at: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-1_0-pages-226_231.pdf (accessed April 29, 2026).

5. Polischuk O.T., Shimko N.O. (2021). Upravlinska zvitnist pidpriemstva: informatsiine zabezpechennia i optimalna struktura [Enterprise management reporting: information support and optimal structure]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-42>.

6. Ruda T.P., Svinous I.V., Gavrik O.Yu. (2016). Formuvannia informatsiiego zabezpechennia protsesu upravlinnia vitratami na pidpriemstvah iaehnogo ptahivnitstva [Formation of information support for the cost management process at egg poultry enterprises]. pp. 44-50. Available at: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/4341/1/formuvannya_innovacijnogo.pdf (accessed April 22, 2026).

7. Savanchuk T.M., Frenkel O.V. (2023). Sutnist vitrat ptahivnitstva ta chинники ih formuvannia v sistemі upravlinskogo obliku pidpriemstva [The essence of poultry farming costs and the factors of their formation in the enterprise's management accounting system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-36>.

8. Upravlinsk zvitnist [Management reporting]. *APERCON*. Available at: <https://apercon.com/poslugu/finansovij-menedzhment/upravlinska-zvitnist/> (accessed April 28, 2026).

9. Jak upravlinsk zvitnist pokraschue efektyvnist biznesu. P&L zvit, upravlinska ta finansova zvitnist. [How management reporting improves business performance. P&L report, management and financial reporting]. Available at: <https://sb1.com.ua/yak-upravlinska-zvitnist-pokrashhuye-efektyvnist-biznesu/> (accessed April 21, 2026).

10. Iaremko I.Io., Zavorotnii M.V. (2022). Upravlinska zvitnist v sistemah upravlinnia ta planuvannia na pidpriemstvi: osoblivosti formuvannia ta zmistovi parametri [Management reporting in management and planning systems at the enterprise: features of formation and content parameters]. *Efektivna ekonomika*, vol. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10282>. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.5.5

11. Iasinska A.I. (2024). Metodologia formuvannia upravlinskoj zvitnosti v sistemі upravlinnia pidpriemstvom [Methodology for forming management reporting in the enterprise management system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-88>.

Дата надходження статті: 20.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 19.05.2026